

N:o 60.

Af herr **C. J. Ödman**, om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående sammanslagning af landtförvars- och sjöförvarsdepartementen.

Det är icke första gången, som den fråga, hvilken jag här tillåter mig framhålla till kammarens uppmärksamhet och behjärtande, blifvit i motionsväg underställd Riksdagens pröfning, ehuru den af åtskilliga skäl icke vunnit dess bifall. När jag nu ånyo upptager densamma, sker det, emedan förhållandena inom och utom vårt land tagit en vändning, hvilken synes mig så afgjordt tala till fördel för den reform jag åsyftar, att tiden för dess genomförande kan anses vara fullt mogen.

Jag syftar på *sammanslagningen af landt- och sjöförvarsdepartementen under en gemensam chef* såsom högste ansvarig ledamot af Kungl. Maj:t regering.

Fråga härom har upprepade gånger blifvit väckt i Riksdagen. För att ej gå längre tillbaka i tiden än under det nuvarande representationsskicket, har det skett vid flera tillfällen, af hvilka jag här endast vill särskildt nämna ett par. Det ena var redan vid 1868 års riksmöte, då möjligheten däraf påpekades af själfva konstitutionsutskottet.

Det andra var vid 1880 års riksdag, då därom väcktes särskilda motioner i denna kammare af tvenne män, hvilkas mogna omdöme och fosterlandsälskande sinnelag i all tid skola göra deras namn till en prydnad i vår riksdagshistoria: framlidne landshöfdingen grefve Eric Sparre och herr Ola Andersson, då i Burlöf. Äfven sedan hafva liknande yrkanden gjorts. Samtliga dessa motioner

syftade emellertid icke enbart till den åtgärd, som jag nu föreslår, utan ställdes i samband med mer eller mindre ingående förändringar i regeringskanseljens sammansättning och departementschefernas verksamhetsfärer, vanligen för inrättande af ett särskildt departement för jordbruk och andra näringar, och skulle då de bägge försvarsdepartementens sammanslagning till ett gemensamt på sätt och vis uppväga tillkomsten af en ny departementschef i Konungens råd.

Sedan den tiden har detta gamla önskningsmål åtminstone delvis blifvit fyllt genom inrättande af jordbruksdepartementet, men skälen för den af mig nu föreslagna reformen äro i och för sig talande, och jag tror mig äfven äga ett ganska allmänt stöd för mitt förslag i den allmänna meningen inom landet.

När jag här ofvan yttrat, att förhållandena både inom och utom vårt land tala för den af mig föreslagna åtgärden, vill jag, med hänsyn till det senare icke inlåta mig på några storpolitiska konsiderationer beträffande den hotade ställning, hvaruti Sverige befinner sig eller kan komma att under några europeiska konflikter råka gent emot främmande makter, då gifvetvis vår försvarskraft skall sättas på de allvarligaste prof och enheten i dess ledning varder mer än någonsin absolut nödvändig. Jag fäster mig endast vid att den anordning af försvarsväsendet, som jag vill föreslå, redan är inom flera länder genomförd och där visat sig utan någon olägenhet, men tvärtom fullt tillfredsställande fungerar. Så är bl. a. fallet i Norge och har nyligen skett äfven i vårt grannland Danmark. Där hade en bestämd schism uppstått mellan krigs- och marinministern, hvilken ej kunde biläggas annat än genom bägge dessa ministrars afgang och deras ämbetens förläggande i händerna på en enda man — till på köpet en *civil*.

Hos oss har visserligen icke någon till uppenbar konflikt ledande meningsskillnad, åtminstone såvidt allmänheten har sig bekant, förekommit försvarsministrarne emellan, men ett annat förhållande har däremot kunnat iakttagas, hvilket med all säkerhet inverkat menligt på planmässigheten af våra försvarsanordningar och med alldeles bestämd visshet ökat kostnaderna därför. Det har, såsom i denna kammare yttrats, »ibland blåst sjövind, ibland landvind», och i bäggedera fallen ha anslag äskats och blifvit beviljade, utan att ett strängt samband mellan de för hvarandra nära nog främmande organisationerna kan skönjas.

När frågan var före vid 1874 års riksdag, anfördes såsom hufvudsakligt skäl mot förslaget, att omfattande arbeten då förestode för utredning och uppgörande af förslag till ordnande af landets försvar; men äfven en och annan, som uttalade denna mening, medgaf, att en sammanslagning af de båda krigsdepartementen förr eller senare sannolikt skulle ske, och det nekades knappt af någon, att nyttan af försvarets ordnande efter en gemensam plan vore påfallande, samt medgafs, att helt visst äfven en icke-sjöman ganska väl kunde vara sjöminister. — (Erfarenheten från andra länder visar också, att detsamma kan gälla krigsministern.)

Nu äro många arbeten undangjorda i den antagna försvarsorganisationen, men ännu återstår mycket att utföra både för armén och flottan, och den enhetliga ledningen saknas fortfarande.

Bland de oomtvistliga fördelar, en sådan skulle medföra, kan äfven påräknas besparingar i de på betänkligt sätt alltjämt växande statsutgifterna å nuvarande 4:de och 5:te hufvudtitlarne.

Konstitutionsutskottet vid samma 1874 års riksdag grundade sitt afslag på motionerna förnämligast därpå, att en sådan reform borde utgå från *regeringen*.

Detta är äfven min åsikt i hvad som rör den gemensamma organisationens *genomförande*. Men då ingenting hindrar, att Riksdagen uttalar sin mening om själfva *principen*, får jag härmed föreslå,

att Riksdagen i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhåller om utredning af möjligheten och förutsättningarne för en sammanslagning af landt- och sjöförsvarsdepartementen under en gemensam chef.

Då emellertid en sådan anordning skulle nödvändiggöra en förändring i statsrådets sammansättning, blifver en annan lydelse af de §§ i regeringsformen — närmast §§ 5 och 6 — hvilka häraf beröras, påkallad, och anhåller jag att motionen för fastställande häraf remitteras till konstitutionsutskottet.

Stockholm den 26 januari 1905.

Carl J. Ödman.